

HULP- EN
DIENSTVERLENING
AAN GEDETINEERDEN

Actieplan 2023-2026

Gevangenis Antwerpen

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

December 2023

Inleiding

Dit is alweer het vijfde actieplan, sinds het decreet van 2013. Het heeft een looptijd van 1 december 2023 tot 31 mei 2026.

Bij de voorbereiding van dit actieplan zijn we met het beleidsteam aan de slag gegaan met een actualisering van de omgevingsanalyse. Je vindt een beknopte weergave hiervan in deel 2. In deel 3 beschrijven we dan de doelstellingen en acties.

We hebben 7 strategische doelstellingen geformuleerd en verder uitgewerkt in operationele doelstellingen en acties.

Het beleidsteam

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

Gevangenis Antwerpen

Inhoudstafel

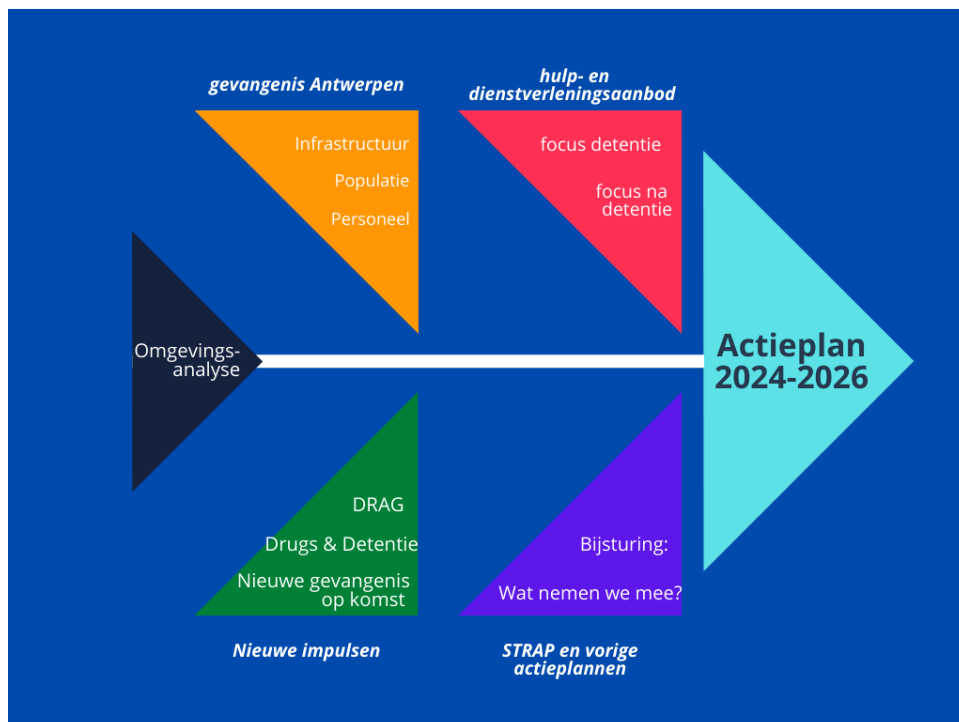
Inleiding	2
Inhoudstafel	3
Omgevingsanalyse	4
Doelstellingen	10
Organisatiestructuur en overlegmodel	30
Bijlage: afkortingen	31

Omgevingsanalyse

De voorbereiding voor de doelstellingen van het nieuwe actieplan vinden hun grond in de omgevingsanalyse die we met het beleidsteam gedaan hebben.

Eenzijds baseren we ons op de relevante kenmerken van de gevangenis Antwerpen en vertrekken we vanuit het bestaande hulp- en dienstverleningsaanbod.

Anderzijds hebben we inspiratie gehaald uit het lopende Vlaamse Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden en de bijstellingen die we grondig doorsproken hebben, uit nieuwe relevante evoluties en uit de evaluatie van het vorige actieplan (en bij uitbreiding de voorgaande actieplannen).

Schema omgevingsanalyse

2.1 Gevangenis Antwerpen

Wat de kenmerken van de gevangenis van Antwerpen betreft, baseren we ons op de grote lijnen zoals weergegeven in onderstaand schema.

2.2 Hulp- en dienstverleningsaanbod gevangenis Antwerpen

Hieronder staat op een vereenvoudigde manier het huidige aanbod schematisch weergegeven. We maken een onderscheid tussen aanbod bij het begin van de detentie, aanbod met focus tijdens detentie en aanbod met focus op het leven na detentie.

Schema huidig aanbod

2.3 Doelstellingen van het Vlaamse Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden en Geïnterneerden (STRAP) 2020-2025

We baseerden ons bij de opmaak van het actieplan ook op de doelstellingen van het bovenlokaal STRAP 2020-2025 en bekeken ook de bijkomende maatregelen n.a.v. de tussentijdse evaluatie van het STRAP.

We formuleerden verschillende doelstellingen en acties die linken hebben met deze doelstellingen van het STRAP. We verwijzen telkens naar de betreffende doelstelling uit het STRAP.

Hieronder vermelden we het overzicht van de doelstellingen van het STRAP 2020-2025.

Na de beschrijving van de doelstellingen en acties van dit actieplan motiveren we waarom we rond bepaalde doelgroepen geen aparte doelstellingen of acties hebben geformuleerd.

The infographic features a dark blue background with a light blue vertical bar on the left. The main title 'Vlaams Strategisch Plan 2020-2025' is in large white font, with the subtitle 'HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN EN GEÏNTERNEERDEN' in smaller white font to its right. A list of five goals is presented in a dark blue sidebar on the left, each corresponding to a white-bordered box on the right containing a detailed description of the goal.

Doelstelling	Actie
Doelstelling 1	We zetten in op een meer evidence-base hulp- en dienstverleningsaanbod
Doelstelling 2	Alle Vlaamse beleidsdomeinen zetten maximaal in op hulp- en dienstverlening, en in het bijzonder op onderwijs, werk, welzijn, geestelijke gezondheidszorg en wonen, aan gedetineerden om re-integratie te bevorderen, zodoende ook recidive te beperken en nieuwe slachtoffers te voorkomen.
Doelstelling 3	We besteden binnen de hulp- en dienstverlening bijzondere aandacht aan volgende doelgroepen: geradicaliseerden, gedetineerden met een psychische/psychiatrische problematiek (incl. verslavingsproblematieken en geïnterneerden die in de gevangenis verblijven), veelplegers, en daders van intrafamiliaal geweld (incl. kindermishandeling) en seksueel geweld.
Doelstelling 4	We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis zodat de gedetineerde het traject dat hij binnen de gevangenis heeft opgezet, kan verderzetten na zijn vrijlating en omgekeerd.
Doelstelling 5	We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat voor elke gedetineerde.

2.4 Nieuwe evoluties:

In de beleidsperiode van het huidige actieplan waren er 3 relevante nieuwe ontwikkelingen die we meegenomen hebben in de omgevingsanalyse:

- **Europa WSE-project DRAG:** in voorjaar 2022 kwam er een oproep van Europa WSE om projecten in te dienen rond het thema netwerken en samenwerking. Een samenwerkingsverband tussen het Agentschap Justitie en Handhaving (beleidscoördinatoren Antwerpen en Gent), CAW Antwerpen en CAW Oost-Vlaanderen, emino en universiteit Antwerpen werd opgericht en samen dienden we het project 'naar een duurzame(re) re-integratie en activering van (ex-)gedetineerden' in, afgekort DRAG. Dit werd goedgekeurd en startte 1 september 2022.
We deden een uitgebreide analyse, waarbij we o.a. alles wat we eerder geleerd hadden in het project Brug Binnen Buiten meenamen. Het project Brug Binnen Buiten, met vrijwilligers die ex-gedetineerden ondersteunen, werd ingekanteld in dit project en werd - geflankeerd door professionals en een netwerker – omgebogen tot een OTiS-dienstverlening. OTiS staat voor 'Ondersteuning bij de Terugkeer in de Samenleving'. OTiS is dus onderdeel van een groter project DRAG, waarbij we via het theoretisch kader Theory of Change onderzoeken op welke manier we beklagden en kortgestraften (=onze gekozen doelgroep) op een meer duurzame manier kunnen laten re-integreren in de samenleving, welke ondersteuning hierbij nodig is en welke drempels in de samenleving we kunnen wegwerken. Dit kadert dus volledig in doelstelling 1 van ons huidig actieplan m.b.t. overgang binnen buiten en doelstelling 3 rond samenwerking. Half december 2023 weten we of dit project verder kan lopen in 2024.
- **Project Drugs en Detentie:** in juli 2023 startte een project gefinancierd door de FOD Volksgezondheid en in samenwerking met DG EPI dat zich focust op het uitwerken van een kwaliteitsvol zorgaanbod voor gedetineerden met een middelenproblematiek. Een gelijkaardig project loopt sinds 2018 in de gevangenis van Hasselt en dit werd in Vlaanderen uitgebreid naar gevangenis Antwerpen, Gent, Leuven Centraal en Nieuw Dendermonde.
CGG Vagga is de projecthouder, in een samenwerkingsverband met Adic, Free Clinic, De Sleutel en Multiversum. Bedoeling is om van bij de start van de detentie een zorgaanbod op maat van de gedetineerde te kunnen voorzien door individuele en/of groepsgesprekken aan te bieden om dit middelengebruik bespreekbaar te maken. Op langere termijn wordt getracht om ook na detentie continuïteit van zorg te realiseren voor deze doelgroep. Dit project wordt integraal onderdeel van een breder lokaal drugbeleid, waarbij ook preventie de nodige aandacht krijgt. Dit lokaal drugbeleid wordt onder begeleiding van het preventieteam van CGG Vagga verder verfijnd. De doelgroep gedetineerden met een middelenprobleem wordt op deze manier bereikt en we zorgen via dit actieplan voor de nodige verbinding met dit project.
- **Nieuwe gevangenis van Antwerpen:** het was al langer geweten dat er een nieuwe gevangenis ging komen ter vervanging van de oude huidige gevangenis (bouwjaar 1855), maar in september 2023 werd de laatste handtekening gezet opdat de bouw zou kunnen starten. De nieuwe gevangenis zal volgens het concept van Haren gebouwd worden, met 4 paviljoenen, in plaats van een stervormige bouw, zoals de huidige gevangenis. Er zal een activiteitencomplex zijn en het regime zal meer mogelijkheden hebben. We willen met het team Vlaamse gemeenschap meewerken aan dit nieuwe concept en dit nieuwe regime. Verwachte openingsdatum is begin 2027.

2.5 Vorige actieplan: evaluatie en wat nemen we mee?

Met het beleidsteam deden we een evaluatie van het lopende actieplan. We stelden vast dat heel wat acties uit het vorige actieplan nog niet ten gronde uitgewerkt raakten. Enerzijds blijkt de duurtijd van een actieplan (2,5 jaar) vaak (te) kort, maar anderzijds merken we ook vertragingen op door de lokale context (overbevolking en personeelstekorten). Vandaar dat we alle 5 de doelstellingen opnieuw overnemen in dit actieplan, weliswaar met de nodige inhoudelijke bijsturing: overgang binnen buiten, participatie, samenwerking, taalbeleid en doelgroep IFG.

We voegen ook nog 2 nieuwe doelstellingen toe, namelijk die m.b.t de doelgroep verslaafden (door de komst van het project drugs en detentie) en die rond de nieuwe gevangenis van Antwerpen.

Doelstellingen

 <h1>Actieplan 2024-2026</h1> <p>HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN</p> <p>gevangenis Antwerpen</p>		
1	OVERGANG BINNEN BUITEN	OTiS: verlenging LIO: stopzetting sollicitatie-ondersteuning: start
2	PARTICIPATIE	participatief aanbod cortfatikken ervaringsdeskundigen
3	SAMENWERKING	intern: beleidsteam en cort Vlaamse gemeenschap met EPI met andere FOD's
4	DOELGROEP ANDERSTALIGEN (TAALBELEID)	taalondersteuningspakket voor aanbodverstrekkers minder talig aanbod anderstalig aanbod anderstalige boeken en cd's in de bib
5	DOELGROEP VERSLAAFDEN	project Drugs en Detentie Lokaal drugbeleid
6	DOELGROEP IFG	problematiek in kaart brengen problematiek bespreekbaar maken
7	NIEUWE GEVANGENIS	voorbereiden op de nieuwe gevangenis nieuwe aanbodverstrekkers zoeken

Strategische doelstelling 1

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het leven na detentie. Op die manier bevorderen we de re-integratie van gedetineerden.

Operationele doelstelling 1.1: We volgen vanuit het beleidsteam het Europa WSE-project DRAG verder nauwgezet op en leggen linken met de doelstellingen van dit actieplan waar mogelijk.

Acties

1. De beleidscoördinator, die ook de projectcoördinator van DRAG is, maakt een continue 'beleidsteamreflex' : welke linken zijn er tussen de doelstellingen, leervragen en actiepunten van DRAG en dit actieplan? Hoe kunnen DRAG en het actieplan elkaar versterken en hoe vermijden we dat we naast elkaar werken?
2. Op elk beleidsteam geeft de beleidscoördinator en de teamverantwoordelijke JWW (CAW Antwerpen) een stand van zaken van dit project en volgt er een uitwisseling.
3. We maken tijd om grondig naar de uitkomst van DRAG te kijken en gaan hier desgevallend verder (=ruimer dan OTiS) mee aan de slag.

Toelichting	Zie ook de toelichting bij de omgevingsanalyse. Het DRAG-project vloeit rechtstreeks voort uit eerdere doelstellingen in vorige actieplannen rond overgang binnen buiten. Dit project heeft een heel eigen organogram, met eigen overlegorganen. De link met het actieplan en met het beleidsteam is expliciet rond thema's overgang binnen buiten, samenwerking en participatie. Bij de verdere doelstellingen wordt een eventuele link met DRAG telkens vermeld.
Link STRAP	SD1, SD2, SD4 en SD5
Trekker	Beleidscoördinator
Betrokkenen	Projectgroep DRAG, het OTiS-team, het volledige beleidsteam, alle andere hulp- en dienstverleners, gevangenisdirectie, psd, ...
Timing	Hele duurtijd van het Europa WSE project
Indicatoren	Verslagen DRAG, verslagen beleidsteam, rapporten in het kader van het DRAG-project, het boek 'Leven na detentie, terugkeer naar de samenleving'.
Middelen	Europa WSE-middelen, personeelsmiddelen

Strategische doelstelling 1

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het leven na detentie. Op die manier bevorderen we de re-integratie van gedetineerden.

Operationele doelstelling 1.2: We werken een plan van aanpak uit voor het uitdoven van het LIO-project (onderwijs).

Acties

1. Indien er noden of vragen vanuit het werkveld en gedetineerden komen, geven we deze door aan de algemeen coördinator 'onderwijs aan gedetineerden'.
2. We blijven de nood aan structurele middelen om individuele leerloopbaanbegeleiding te voorzien in de gevangenissen signaleren waar mogelijk.
3. We onderzoeken of de samenwerking met de bibliotheek en de werking rond uitlenen van studiemateriaal kan verdergezet worden, gegeven de beperkte personeelsinzet voor onderwijs aan gedetineerden.
4. We onderzoeken of de aanwerving en opvolging van vrijwilligers een haalbare kaart is zonder de LIO-medewerkers, gegeven de beperkte personeelsinzet voor onderwijs aan gedetineerden.

Toelichting	LIO staat voor individuele leertrajectbegeleiding. Het is een project dat in alle Vlaamse gevangenissen werd uitgerold met middelen van Europa WSE en dat in Antwerpen is opgestart januari 2021. De meerwaarde van individuele leertrajectbegeleiding is duidelijk aangetoond. De financiering door Europa WSE is echter stopgezet en de minister van onderwijs heeft dit niet omgezet in structurele middelen. Hierdoor verliezen we een aanbod dat voor een arresthuis in een grootstedelijke context (waar ongekwalificeerde uitstroom een groot probleem is) een grote meerwaarde is.
Link STRAP	SD2 en SD4
Link DRAG	Ja, onderwijs na detentie blijft heel belangrijk voor beklaagden en kortgestraften die uit de gevangenis van Antwerpen.
Trekker	VOCVO
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, VOCVO, de scholen voor volwassenonderwijs (CVO, Ligo)
Timing	Actiepunten 1 en 2: hele duur van het actieplan Actiepunt 3 en 4: januari tot juni 2025

Indicatoren	Verslagen
Middelen	Personele middelen

Strategische doelstelling 1

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het leven na detentie. Op die manier bevorderen we de re-integratie van gedetineerden.

Operationele doelstelling 1.3: We onderzoeken de mogelijkheden om het zoeken naar werk na detentie te bevorderen voor de doelgroep van gevangenis Antwerpen door sollicitatie-ondersteuning op maat te organiseren.

Acties

1. We volgen de toekenning van de tender door VDAB op en nemen proactief contact op met de gekozen aanbieder in functie van de vertaling naar de gevangenis van Antwerpen.

Toelichting	VDAB heeft een tender uitgeschreven om in 2024 individuele sollicitatie-ondersteuning aan te bieden in alle Vlaamse gevangenissen en dus ook in gevangenis Antwerpen. Omdat de meeste langgestrafte gedetineerden die in gevangenis Antwerpen verblijven, doorstromen naar strafhuizen, willen we nagaan in welke mate de doelgroep die vrij gaat vanuit gevangenis Antwerpen, met name beklaagden en kortgestraften, op een zinvolle manier gebruik kunnen maken van het aanbod sollicitatie-ondersteuning.
Link STRAP	SD2 en SD4
Link DRAG	Werk zoeken (en dus ook leren solliciteren tijdens detentie) blijft heel belangrijk voor beklaagden en kortgestraften die vrij komen uit de gevangenis van Antwerpen.
Trekker	VDAB
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, VDAB, de organisatie die de tender zal uitvoeren, PSD, JWW

Timing	Januari 2024, mei 2024 en verder de duur van deze tender
Indicatoren	Verslagen van periodiek overleg, er is een vorm van sollicitatietraining in de gevangenis van Antwerpen, het aantal gedetineerden dat dit aanbod kan volgen
Middelen	Personeelsmiddelen

Strategische doelstelling 2:

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het thema participatie.

Operationele doelstelling 2.1: we organiseren elk jaar minstens 3 participatieve activiteiten waarbij we gedetineerden kunnen betrekken bij de inhoudelijke invulling van het aanbod.

Acties

1. We zorgen ervoor dat gedetineerden een **krantje** voor gedetineerden kunnen uitwerken en ondersteunen hen hierbij .
2. We helpen Opera Ballet Vlaanderen bij het organiseren van groepsactiviteiten waarbij de deelnemers mee vorm kunnen geven aan een **voorstelling** die gespeeld zal worden in de **Opera**.
3. We ondersteunen de vrouwenafdeling bij het organiseren van **zelfsturende crea-activiteiten**.
4. Bij het **groepsaanbod rond verslaving** gaan we gedetineerden aansporen om zelf thema's aan te brengen zodat het groepsaanbod afgestemd of bijgestuurd kan worden op de noden of vragen van de groep.
5. We verkennen de mogelijkheid om een halfopen groep te organiseren rond het thema **videokanaal**, waarbij gedetineerden actief gestimuleerd worden om mee na te denken over de inhoud van wat op de verschillende videokanalen getoond wordt.
6. We onderzoeken of de aanbevelingen van de stagiaire onderwijs die vanuit de **focusgroepen** gekomen zijn, richting kunnen geven aan het **onderwijsaanbod**.

Toelichting	Participatie kent vele vormen. We kiezen ervoor om te experimenteren rond verschillende vormen en hierbij te onderzoeken wat voor een groot arresthuis, met de beperkte personele middelen, haalbaar is. Het werken met halfopen groepen is hierbij een goed werkend
--------------------	--

	principe. Een halfopen groep is een groep waarbij we instroom van nieuwe deelnemers toelaten, om de vaste groep deelnemers aan te vullen. Door het grote verloop van gedetineerden is het moeilijk om op langere termijn met een gesloten vaste groep te werken.
Link STRAP	SD2
Trekker	De Rode Antraciet - organisatieondersteuners (OO) - onderwijscoördinator
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, De Rode Antraciet, Drugs en Detentie, partners die participatief aanbod verzorgen.
Timing	Actiepunten 1, 2, 3 en 4 volgen we via het beleidsteam op gedurende hele duur van het actieplan Actiepunt 5: maart - juni 2025 Actiepunt 6: november – december 2024
Indicatoren	Krantjes, voorstelling Opera, crea-activiteiten, thema's groepsaanbod verslaving, videokanaal, aanbevelingen onderwijs
Middelen	Personele middelen, middelen De Rode Antraciet, middelen Opera, ...

Strategische doelstelling 2:

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het thema participatie.

Operationele doelstelling **2.2**: we verkennen in welke mate we gedetineerden kunnen betrekken bij onze werking en streven naar de uitrol van de functie van **cort-fatikken**.

Acties

1. We organiseren een **inspiratiedag** rond dit thema, waarbij we een werkbezoek doen aan een gevangenis waar sterk ingezet wordt op een fatikkenwerking
2. We proberen te vertalen wat we tijdens het werkbezoek hebben geobserveerd naar onze eigen werkcontext.

3. We werken een algemeen **functieprofiel** en **afsprakenkader voor fatikken** uit. Hierbij houden we actief rekening met het grote verloop van de doelgroep en voorzien we een back-up plan om te anticiperen op het plotse vertrek van de fatik.
4. We kijken of we het bestaande takenpakket van de **bib-fatikken** kunnen uitbreiden naar andere activiteiten van de Vlaamse gemeenschap.
5. We evalueren de werking van de **sportfatikken** en kijken of er verbeterpunten zijn.
6. We werken een specifiek functieprofiel uit voor een **crea-fatik** voor de vrouwenafdeling en organiseren ondersteuning voor het bewakend personeel om activiteiten te laten doorgaan onder begeleiding van een crea-fatik.

Toelichting	<p>In veel gevangenissen zijn er gedetineerden die de activiteiten organisatorisch ondersteunen. Deze hebben de functie cort-fatik. Cort staat voor ‘coördinatieteam’. Dit is een overlegorgaan dat samen met het beleidsteam zijn basis heeft in het decreet op de organisatie van de hulp- en dienstverlening. We willen verkennen of iets gelijkaardigs mogelijk is voor gevangenis Antwerpen, wetende dat het verloop in een arresthuis groot is en dit dus een grote investering van het cort vraagt.</p> <p>Eenzijds verhoogt dit de betrokkenheid van gedetineerden op onze werking. Anderzijds verhogen we hiermee de tewerkstelling voor gedetineerden.</p>
Link STRAP	SD2
Trekker	Organisatieondersteuners (OO)
Betrokkenen	Het coördinatieteam (of cort)
Timing	<p>Actiepunten 1 en 2: oktober-november 2024</p> <p>Actiepunten 3, 4, 5 en 6: december – juni 2025</p>
Indicatoren	<p>Functieprofielen en afsprakenkader</p> <p>Er is een werking met (cort)fatikken</p>
Middelen	Personele middelen

Strategische doelstelling 2:

We versterken het hulp- en dienstverleningsaanbod dat expliciet de link maakt met het thema participatie.

Operationele doelstelling 2.3: we onderzoeken de meerwaarde van het inzetten op **ervaringsdeskundigen** in het aanbod hulp- en dienstverlening

Acties

1. We volgen nauw de uitwerking van de leerlijn rond het inzetten van ervaringsdeskundigen bij het Eur WSE-project **DRAG** op.
2. We evalueren het inzetten van een ervaringsdeskundige bij het groepsaanbod rond **verslaving** en nemen dit mee in de verderzetting van het groepsaanbod verslaving in het kader van het project Drugs en Detentie.
3. We onderzoeken of we bepaalde activiteiten kunnen laten **begeleiden door een gedetineerde** en bieden daarbij de nodige ondersteuning.
4. We verkennen de mogelijkheid om gedetineerden als ervaringsdeskundige te betrekken bij het **onthaal van nieuwe gedetineerden**.

Toelichting	Gedetineerden geven aan dat ze nood hebben aan verhalen en feedback van iemand die in een vergelijkbare situatie gezeten heeft. Dit geeft hoop en ze kunnen hier kracht uit putten. Anderzijds heeft een ervaringsdeskundige meer mandaat om gedetineerden te confronteren en aan te spreken op rationalisering. Wij willen deze beleidsperiode grondig onderzoeken hoe we ervaringsdeskundigen kunnen inzetten in ons aanbod.
Link STRAP	SD2
Link DRAG	Ja, er is een leerlijn in het project rond het inzetten van ervaringsdeskundigen in onze werking.
Trekker	Beleidscoördinator
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, team Drugs en Detentie, personeel vierde sectie, ...
Timing	Actiepunt 1: mei 2024 – maart 2025 Actiepunt 2: oktober 2024 Actiepunt 3: januari - maart 2024 Actiepunt 4: september 2025 – maart 2026

Indicatoren	Verslagen, interviews, literatuur, ...
Middelen	Personele middelen

SD 3 We stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking, zowel onderling, als met al onze Vlaamse partners, met EPI, met FOD Volksgezondheid en met FOD Binnenlandse zaken

Operationele doelstelling **3.1**: we stimuleren een enthousiast en efficiënte samenwerking **onderling**.

Acties

1. We evalueren de werking en samenstelling van het **cort-planningsoverleg** en sturen bij indien nodig. We zorgen hierbij voor een verbeterde afstemming nu het aantal activiteiten, o.a. door de komst van de extra projecten OTis en Drugs en Detentie, stijgt.
2. We leggen actief linken tussen dit planningsoverleg en de (toekomstige) **cortfatikken**.
3. We volgen de consequenties op van de **overdracht van de organisatieondersteuners (OO)** naar het Agentschap Justitie en Handhaving.
4. We gaan aan de slag met een **cortsharepoint** waar op een digitaal veilige manier documenten gedeeld kunnen worden.

Toelichting	Deze doelstelling gaat over de interne werking van het beleidsteam en het coördinatieteam (=cort). Basis is de afsprakennota die opgemaakt werd. Het beleidsteam heeft een goede werking. Het cort is vooral een overlegcultuur. Toch is er nood aan overleg rond de planning van het aanbod, het zogenaamde planningsoverleg. Tegelijk willen we in deze beleidsperiode de piste van de cortfatikken ten gronde onderzoeken en zal dit meegenomen worden in deze doelstelling.
Link STRAP	SD5
Trekker	Beleidscoördinator, in samenwerking met andere leden van het beleidsteam en het cort.
Betrokkenen	Heel het beleidsteam en het cort
Timing	Actiepunt 1: februari – juni 2024 Actiepunt 2: maart – juni 2025 Actiepunt 3: maart – september 2024 Actiepunt 4: december 2023 – juni 2024
Indicatoren	Verslagen, bestaan van cortsharepoint, herwerkte afsprakennota cort.
Middelen	Personele middelen

SD 3 We stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking, zowel onderling, als met al onze Vlaamse partners, met EPI en met FOD volksgezondheid.

Operationele doelstelling 3.2: we stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking met **al onze Vlaamse partners**.

Acties

1. We organiseren jaarlijks een **netwerkbijeenkomst** voor de verschillende diensten van de Vlaamse gemeenschap, met als insteek een formele inhoud koppelen aan een informele ontmoeting.
2. We verfijnen het **inwerkingstraject** van nieuwe medewerkers o.a. door het integreren van activiteiten die we tot nu toe als losstaand organiseerden: rondleiding, workshop helder spreken, workshop strafrechtsketen voor leken, ... We onderzoeken of we nog zaken moeten toevoegen.
3. We starten in dat kader de **jobshadowing** terug op: dit is een dag dat medewerkers Vlaamse gemeenschap 'meedraaien' met bewakende personeel.

Toelichting	De doelstellingen rond samenwerking blijven belangrijk. We stellen vast dat heel wat partners andere spelers van het hulp- en dienstverleningsaanbod nooit tegenkomen op de werkvloer. Het komt de samenwerking alleen maar ten goede als ze elkaar kunnen ontmoeten op activiteiten die vanuit het cort en het beleidsteam georganiseerd worden. Omdat de werkdruk bij iedereen hoog is, zorgen we dat er ook een inhoudelijk interessante component voorzien wordt.
Link STRAP	SD5
Trekker	Beleidscoördinator, in samenwerking met andere leden van het beleidsteam
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, alle medewerkers HDV
Timing	Actiepunt 1: mei 2024, mei 2025, mei 2026 Actiepunt 2: voorjaar 2025 Actiepunt 3: start maart 2024 en doorlopend 2x per maand
Indicatoren	Verslagen, draaiboek inwerkingstraject, data workshops, aantal deelnemers, ...
Middelen	Personele middelen, budget AJH.

SD 3 We stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking, zowel onderling, als met al onze Vlaamse partners, met EPI en met FOD volksgezondheid.

Operationele doelstelling 3.3: we stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking met onze partner **DG EPI**

Acties

1. We onderzoeken hoe we het bewakend **personeel** op een structurele manier kunnen laten kennismaken met ons en onze werking.
2. We onderzoeken op welke manier we de **bibcheffen** kunnen betrekken bij onze werking, ruimer dan de bibgerelateerde taken en leggen hierbij expliciet de link met onze doelstelling rond de cortfatikken.
3. We onderzoeken in welke mate er **teams** zijn binnen EPI waarmee we nog onvoldoende linken mee hebben en waar we de samenwerking nog kunnen versterken. We denken hierbij o.a. aan het zorgteam en de medische dienst, maar ook de PSD en de directie.

Toelichting	We stellen vast dat we al heel wat inspanningen doen om met de verschillende teams van EPI op een goede manier samen te werken en we zijn hier ook al tevreden over. Toch blijven we hierop inzetten. We houden hierbij rekening met alles wat we al geprobeerd hebben en wat we hieruit geleerd hebben
Link STRAP	SD5
Trekker	Beleidscoördinator, in samenwerking met andere leden van het beleidsteam
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, alle medewerkers HDV, personeel justitie, drugs en detentie, med. dienst, DVZ, ...
Timing	Actiepunt 1: voorjaar 2025 Actiepunt 2: najaar 2024 Actiepunt 3: najaar 2025
Indicatoren	Verslagen
Middelen	Personele middelen, budget AJH.

SD 3 We stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking, zowel onderling, als met al onze Vlaamse partners, met EPI en met FOD volksgezondheid.

Operationele doelstelling 3.4: we stimuleren een enthousiaste en efficiënte samenwerking met **andere FOD's die actief zijn op de werkvloer.**

Acties

1. We volgen de evoluties die vanuit andere FOD's komen proactief en nauwgezet op, vooral wat betreft FOD Volksgezondheid.
2. We stemmen onze werking af met de nieuwe spelers op het terrein.
3. We gaan na in welke mate de nieuwe spelers betrokken kunnen worden bij de activiteiten die wij organiseren in het kader van inwerking van nieuwe medewerkers.

Toelichting	We stellen vast dat er heel wat zaken in beweging zijn. Naast EPI en diensten van de Vlaamse gemeenschap is ook FOD Binnenlandse zaken (met de terugkeerbegeleiders van de Dienst Vreemdelingenzaken) en de FOD Volksgezondheid (met o.a. het project Drugs en Detentie en met eerstelijnspsycholoog bij de medische dienst) actief op de werkvloer van de gevangenis. We delen dezelfde werkvloer, lokalen moeten verdeeld worden, de manier van werken in het cellulair gedeelte moet gestroomlijnd worden. We gaan dus ook inzetten op een goede samenwerking met hen.
Link STRAP	SD5
Trekker	Beleidscoördinator, in samenwerking met andere leden van het beleidsteam
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, alle medewerkers HDV, personeel justitie, Drugs en Detentie, medische dienst, DVZ, ...
Timing	Hele duur van het actieplan
Indicatoren	Er is een goede afstemming met de andere FOD's, verslagen
Middelen	Personele middelen, budget AJH.

Strategische doelstelling 4

We bouwen verder aan het taalbeleid en aan een aangepast aanbod voor anderstalige gedetineerden.

Operationele doelstelling 4.1: We blijven inzetten op het aanreiken van taalondersteuning voor alle partners van hulp- en dienstverlening.

Acties

1. We evalueren het uitgewerkte taalondersteuningspakket met JWA en PSD en sturen bij waar mogelijk. Waar mogelijk betrekken we gedetineerden en bewakend personeel.
2. We gaan na of het taalondersteuningspakket ook voor andere diensten (geheel of gedeeltelijk) interessant kan zijn.
3. We gaan na in welke mate het aanbod Nederlands op de Gevangenisvloer (= voor gedetineerden met een LIGO-profiel) extra input kan geven m.b.t. de doelgroep anderstaligen en onderzoeken hoe we hiermee aan de slag kunnen gaan om verbeteringen te bekomen.
4. We onderzoeken of we de workshop 'helder spreken' een jaarlijks weerkerend aanbod kan zijn voor de hulp- en dienstverleners en of we hierbij een anderstalige gedetineerde kunnen betrekken.
5. We onderzoeken in welke mate het gebruik van een gsm voor Google Translate een meerwaarde kan zijn, gezien het gebruiksvriendelijker is dan een specifieke vertaalcomputer zoals Travis.
6. We volgen actief de uitrol van het dienstenplatform op, zeker wat heldere taal betreft.
7. We onderzoeken of we opleiding kunnen organiseren m.b.t. het gebruik van dienstenplatform, in het bijzonder voor anderstaligen.
8. We onderzoeken of er voor bezoekers een helder geschreven instrument uitgewerkt kan worden, ter vervanging van de vroegere bezoekersbrochure. We nemen hier de inzichten van het gebruikersperspectief in mee.
9. We gaan na of er in andere settings nog interessante taalhulpmiddelen uitgewerkt zijn die we kunnen vertalen naar de gevangeniscontext.

Toelichting	Gezien de grote groep anderstalige gedetineerden in de gevangenis van Antwerpen, is 'helder spreken en schrijven' een aandachtspunt in onze hulpverlening. Heldere taal komt niet alleen hen ten goede, maar ook Nederlandstalige gedetineerden die laaggeletterd/laaggeschoold zijn, gedetineerden met ASS, ... -hebben hier baat bij. Daarom blijven we ook in deze beleidsperiode inzetten op een goed uitgewerkt taalbeleid.
Link STRAP	SD5 en nieuwe maatregel 53 ter
Trekker	Beleidscoördinator
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, alle teams van Vlaamse gemeenschap, team Drugs en Detentie, team DVZ, PSD, Ligo, Atlas, ...

Timing	<p>Actiepunt 1, 5 en 9: september – oktober 2024</p> <p>Actiepunt 2: november – december 2024</p> <p>Actiepunt 3: mei 2024</p> <p>Actiepunt 4: maart 2024, maart 2025, maart 2026</p> <p>Actiepunt 6 en 7: april-mei 2025</p> <p>Actiepunt 8: juli- augustus 2024</p>
Indicatoren	<p>Verslagen, aanwezigheid taalhulpmiddelenbrochure, aanwezigheid taalhulpmiddelen, feedback van gebruikers, nieuwe brochure bezoekers.</p>
Middelen	<p>Personele middelen, middelen AJH</p>

Strategische doelstelling 4

We bouwen verder aan het taalbeleid en aan een aangepast aanbod voor anderstalige gedetineerden.

Operationele doelstelling 4.2: we houden bij het organiseren van het **aanbod** aan hulp- en dienstverlening voldoende rekening met de grote groep anderstalige gedetineerden (die in de gevangenis van Antwerpen) verblijft.

Acties

1. We gaan na in welke mate **minder talig aanbod** (tekenen, crea, ...) ook open kan staan voor anderstalige gedetineerden. We houden hierbij rekening met het feit dat dit voor de groepsbegeleider niet altijd haalbaar is.
2. We gaan na of we **anderstalig aanbod** kunnen organiseren, bijvoorbeeld in het Engels.
3. We onderzoeken of het aanbod in de **gevangenisbibliotheek** aan boeken en muziek voor anderstaligen nog verbeterd kan worden.

Toelichting	Veel van het aanbod is talig en vereist een zekere mate van het Nederlands begrijpen en spreken. Nochtans is een groot deel van de populatie anderstalig. We maken een onderscheid tussen anderstaligen die een contacttaal spreken (Engels, Frans) en anderstaligen die geen enkele contacttaal spreken. Ook hen moeten wij proberen te bereiken met ons aanbod. Wij willen hier blijvend aandacht voor hebben.
Link STRAP	SD5
Trekker	De Rode Antraciet – OO
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, aanbodverstrekkers, LIGO, ...
Timing	Actiepunt 1: maart 2024 - maart 2026 Actiepunt 2: oktober 2024 – december 2024 Actiepunt 3: september – oktober 2024
Indicatoren	Er is een niet-talig aanbod Er is een meer uitgebreide bibliotheekcollectie voor anderstaligen
Middelen	Personele middelen

Strategische doelstelling 5:

We zorgen voor een goede afstemming van het project Drugs en Detentie op het aanbod hulp- en dienstverlening van de Vlaamse gemeenschap.

Operationele doestelling 5.1: we zorgen voor een goede afstemming van het **project Drugs en Detentie** op het aanbod hulp- en dienstverlening van de Vlaamse gemeenschap.

Acties

1. We organiseren kennismakingsgesprekken met alle betrokken diensten (JWW, PSD, tandem, Otwee, medische dienst, casemanagers, ...) zodat iedereen goed op de hoogte is van elkaars werking en efficiënt kan doorverwijzen naar elkaar.
2. We nemen deel aan de lokale stuurgroepen drugs en werken het lokale drugbeleid samen uit.
3. We ondersteunen Drugs en Detentie in het plannen en/of organiseren van hun groeps- en individuele gesprekken.

Toelichting	Dit project staat op zich los van het actieplan, met een eigen projectstructuur. De coördinator van Drugs en Detentie is wel lid van het beleidsteam en zorgt voor de verbinding tussen de acties van dit actieplan en die van Drugs en Detentie.
Link STRAP	SD2, SD3, SD4 en SD5
Trekker	CGG VAGGA
Betrokkenen	Heel het beleidsteam, CGG VAGGA, Free Clinic, De Sleutel, Multiversum, Adic, medische dienst, gevangenisdirectie, PSD, JWW, tandem, drugcoördinator
Timing	Actiepunt 1: december 2023-maart 2024 Actiepunt 2: doorlopend Actiepunt 3: doorlopend
Indicatoren	Verslagen stuurgroep drugs De werking van Drugs en Detentie is afgestemd op de andere partners en het overige aanbod

Middelen

Personele middelen, middelen FOD Volksgezondheid

Strategische doelstelling 6:

We zetten verder in op het bespreekbaar maken van IFG en op het motiveren en toeleiden naar het vrijwillig therapeutisch aanbod van het detentieteam van CGG VAGGA

Operationele doelstelling 6.1: we zetten verder in op het bespreekbaar maken van IFG en op het motiveren en toeleiden naar het vrijwillig therapeutisch aanbod van het detentieteam van CGG VAGGA

Acties

1. We organiseren intervisie voor de trajectbegeleiders van JWA in opvolging van de vorming die in 2022-2023 werd georganiseerd. Dit was een vorming rond het bespreekbaar maken van IFG en het motiverend werken naar vrijwillige hulpverlening.
2. De trajectbegeleiders brengen de volgende periode in kaart hoeveel keer ze met deze problematiek geconfronteerd worden, hoeveel keer het lukt om het bespreekbaar te maken, hoeveel keer het lukt om te informeren over het aanbod van VAGGA en hoeveel geslaagde doorverwijzingen er zijn.

Toelichting

Gedetineerden met een IFG-problematiek kunnen regulier terecht voor begeleiding rond hun IFG-problematiek bij CGG Vagga. De praktijk leert echter dat gedetineerden deze stap moeilijk zetten. Het bespreekbaar maken en motiverend werken door de trajectbegeleiders is hierbij cruciaal. We zetten hier verder op.

Link STRAP

SD 3

Trekker

Teamcoördinator JWA

Betrokkenen

JWW, CGG Vagga

Timing	Actiepunt 1: 2024 Actiepunt 2: Duur hele actieplan
Indicatoren	Data en deelnemers intervisie, cijfermateriaal
Middelen	Personele middelen

Strategische doelstelling 7:

We bereiden ons met het team Hulp- en dienstverlening grondig voor op de komst van de nieuwe gevangenis 'Nieuw-Antwerpen'.

Operationele doelstelling **7.1**: we bereiden ons met het team Hulp- en dienstverlening grondig voor op de komst van de **nieuwe gevangenis 'Nieuw-Antwerpen'**.

Acties

1. We denken na over belangrijke aandachtspunten om mee te geven bij de voorbereiding van de nieuwe gevangenis.
2. We vragen tips en aandachtspunten aan de collega's van Vlaamse gemeenschap van nieuw Dendermonde en vooral Haren.
3. We geven input op vraag of proactief aan het team dat de nieuwe gevangenis voorbereidt.
4. We zorgen voor maximale informatiedoorstroom naar de betrokken diensten van de Vlaamse gemeenschap.
5. We maken van de nieuwe gevangenis een vast agendapunt op het beleidsteam.
6. We brengen actief de nood aan een activiteitenondersteuner vanuit EPI aan bij de gevangenisdirectie en het team dat de komst van de nieuwe gevangenis opvolgt en voorbereidt.
7. We volgen de evoluties op vlak van de rol van detentiebegeleiders en hun verhouding t.o.v. de activiteiten van Vlaamse gemeenschap op.
8. We gaan op werkbezoek naar de nieuwe gevangenis van Haren om te leren hoe hulp- en dienstverlening daar werkt en wat aandachtspunten zijn.
9. We onderzoeken hoe we de nabijheid die we nu voelen t.o.v. het bewakend personeel kunnen behouden in de nieuwe gevangenis, waar de fysieke afstand veel groter zal zijn.
10. We werken een plan van aanpak uit voor de uitwerking van een nieuwe gevangenisbibliotheek, met een aangepaste nieuwe collectie en nieuw digitaal uitleensysteem vanuit een cultuursubsidie die we verkregen hebben.

11. We onderzoeken welk aanbod we kunnen en willen organiseren gezien de mogelijkheden op vlak van infrastructuur sterk zullen wijzigen. We nemen proactief contact op met potentiële aanbodverstrekkers die in de huidige gevangenis niet of minder aan de slag kunnen, waaronder CVO, culturele partners,

12. We volgen de evoluties rond het gebruik van het dienstenplatform in Nieuw-Antwerpen proactief op en werken hier actief aan mee.

Toelichting	De bouw van de nieuwe gevangenis van Antwerpen start eind 2023 en geschatte opening is in 2026. Het performantiebestek legt de contouren vast. Daarbinnen moeten nog heel wat beslissingen genomen worden m.b.t. gebruik lokalen, bureaus, regime, ... We willen hier graag mee input in geven en gehoord worden m.b.t. aspecten die onze werking aanbelangen. De nieuwe gevangenis van Antwerpen wordt gebouwd volgens hetzelfde concept als dat van Haren, met leefunits in plaats van de klassieke stervorm. Hierbij zal het aanbod van de Vlaamse gemeenschap zich veel minder op de leefunits afspelen, maar in een apart activiteitencomplex.
Link STRAP	SD 5
Trekker	beleidscoördinator
Betrokkenen	Heel het beleidsteam en bij uitbreiding alle diensten die een aanbod hebben in gevangenis Antwerpen, gevangenisdirectie.
Timing	Actiepunt 1: 2024 Actiepunt 2, 3, 4 en 5: hele duur van het actieplan Actiepunt 6: voorjaar 2024 Actiepunt 8, 10: najaar 2024 Actiepunt 7, 9, 10: 2025 Actiepunt 11: najaar 2025 – voorjaar 2026
Indicatoren	Verslagen beleidsteam, functieomschrijving activiteitenondersteuners, plan van aanpak nieuwe gevangenisbib.
Middelen	Personele middelen

Linken met het STRAP 2020-2025 en de nieuwe bijkomende maatregelen van het STRAP.

We kregen de opdracht om per doelstelling en per doelgroep van het STRAP 2020-2025 een actie te formuleren. We deden dit voor alle doelstellingen en voor 2 van de 4 doelgroepen, met name gedetineerden die opgesloten zijn i.k.v. IFG-problematiek en gedetineerden met een verslavingsproblematiek.

Hieronder vind je de motivatie waarom we rond de 2 andere doelgroepen geen actie hebben opgenomen:

Doelgroep veelplegers

- In Antwerpen bestaat sinds 2010 het aanbod van de casemanagers verslaafde ‘veelplegers’:

Justitieel casemanagement – casemanagement ten aanzien van verslaafde veelplegers

Mensen die door druggerelateerde feiten in aanraking komen met justitie en waarbij er sprake is van problemen op meerdere levensdomeinen (waaronder verslavingsproblematiek) kunnen aangemeld worden bij het team Casemanagement van stad Antwerpen.

Casemanagers werken op vraag van justitie (parketmagistraten of onderzoeksrechters) samen met de cliënt een voorstel uit dat kan dienen als basis voor vrijheid onder voorwaarden. Vaak gaat dit over een opname in een residentieel ontwenningencentrum (zoals CIC De Sleutel, ADIC, de verslavingsafdeling van ZNA Stuivenbergziekenhuis). In dit geval wordt de cliënt rechtstreeks vanuit de gevangenis Antwerpen opgenomen in het residentieel ontwenningencentrum. Maar even goed worden andere voorwaarden opgelegd, zoals ambulante hulpverlening en behoud van adres.

Er wordt nauw samengewerkt met veel diensten, o.a. onderzoeksrechters, parketmagistraten, het justitiehuis, de gevangenis van Antwerpen, het justitieel welzijnswerk in Antwerpen, Tandem, andere diensten uit het welzijnswerk, de drughulpverlening en de psychiatrie.

- Verder wachten wij de bovenlokale afbakening van deze doelgroep verder af.

Doelgroep geradicaliseerde gedetineerden

- Deze doelgroep definiëren wij als ‘gedetineerden die veroordeeld zijn voor extremistisch geweld’. Deze verblijven zelden in de gevangenis van Antwerpen.
- Bovendien is het aanbod van de deradicaliseringsconsulenten van CAW Limburg toegankelijk voor deze doelgroep, net als de rest van ons hulp- en dienstverleningsaanbod (proactief onthaal en opvolging JWW, vrijwillig therapeutisch aanbod detentieteam CGG VAGGA, lessen onderwijs, sport, cursussen allerhande, ...).
- Tenslotte hebben wij in een eerdere beleidsperiode een aanbod uitgewerkt voor wie langdurig in een individueel veiligheidsregime zit. In die tijd verbleven in gevangenis Antwerpen gemiddeld een groep van een 15-tal gedetineerden verdacht of veroordeeld wegens extremistisch geweld in zo’n langdurig individueel regime. Dit was een erg verontrustende situatie waarbij isolatie en mentaal onwelbevinden sterk aanwezig waren. We werkten een individueel aanbod op maat uit. Ondertussen legt DG EPI niet meer zo’n langdurig individueel regime op voor deze doelgroep en is deze problematiek dus in de feiten achterhaald.

Organisatiestructuur met overlegmodel

De werking van het team hulp- en dienstverlening aan gedetineerden is als volgt:

- Beleidsteam: maakt het actieplan en werkt dit uit.
- Coördinatieteam: werkt het actieplan mee uit en zorgt voor de praktische organisatie van het hulp- en dienstverleningsaanbod:
 - Overlegcultuur
 - Planningsvergaderingen
 - Ad hoc werkgroepen
- Overleg gevangenisdirectie: maandelijks is er een overleg met de gevangenisdirectie waar afstemming gebeurt en inhoudelijke punten besproken worden.
- Deelname aan bepaalde overlegorganen van de project DRAG en project Drugs en Detentie.

Bijlage: afkortingen

AJH	agentschap justitie en handhaving
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CGG	centrum geestelijke gezondheidszorg
Cort	coördinatieteam
DRAG	naar een Duurzame(re) Re-integratie en Activering van (ex-)Gedetineerden.
DG EPI	directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen
FOD	federale overheidsdienst
IFG	intrafamiliaal geweld
JWW	justitieel welzijnswerk
JWA	justitieel welzijnswerk Antwerpen
OO	organisatieondersteuners
OTiS	Ondersteuning bij de Terugkeer in de Samenleving
PSD	psychosociale dienst
WSE	werk en sociale economie